

SØNDAG FOR DE FORFULGTE

STEFANUSDAGEN

Tekstrefleksjon rundt Matt 2, 13-23 av biskop Ingeborg Midttømme

Matt 2,13-23

¹³ Da de var dratt bort, viste Herrens engel seg for Josef i en drøm og sa: «Stå opp, ta med deg barnet og barnets mor og flykt til Egypt, og bli der til jeg sier fra! For Herodes kommer til å lete etter barnet for å drepe det.» ¹⁴ Han sto da opp, tok barnet og moren med seg og dro samme natt av sted til Egypt. ¹⁵ Der ble han til Herodes var død. Slik skulle det ordet oppfylles som Herren har talt gjennom profeten:

Fra Egypt kalte jeg min sønn. ¹⁶ Da Herodes forsto at vismennene hadde narret ham, ble han rasende. Han sendte ut folk og drepte alle guttebarn i Betlehem og omegn som var to år eller yngre. Dette svarte til den tiden han hadde fått vite av vismennene. ¹⁷ Da ble det ordet oppfylt som er talt gjennom profeten Jeremia:

¹⁸ *I Rama høres skrik,
gråt og høylytt klage:
Rakel gråter over barna sine
og vil ikke la seg trøste.*

For de er ikke mer. ¹⁹ Etter at Herodes var død, viste Herrens engel seg i en drøm for Josef i Egypt ²⁰ og sa: «Stå opp, ta med deg barnet og barnets mor og dra til Israels land! For de som ville ta livet av barnet, er døde.» ²¹ Han sto da opp, tok med seg barnet og barnets mor og kom til Israels land. ²² Men da han fikk høre at Arkelaos var blitt konge i Judea etter sin far Herodes, våget han ikke å slå seg ned der. Han ble varslet i en drøm og dro til Galilea. ²³ Da han kom dit, bosatte han seg i en by som heter Nasaret. Slik skulle det ordet oppfylles som er talt gjennom profetene, at han skulle kalles en nasareer.

stefanus
alliansen

sammen for de forfulgte

2. JULEDAG

Matteus 2,13-23

Ingen liker å bli lurt. I hvert fall ikke når det gjelder noe alvorlig. Det er ikke lenge siden julenatt. Her har vi ikke tradisjon for ottesang på 1. juledag, men de som har det, leser da fra Matteusevangeliet om vismennene som hyller Jesus.

Dessverre – eller heldigvis – stopper ikke fortellingen der. Dessverre fordi vi nå har hørt den grusomme fortsettelsen etter at kong Herodes følte seg lurt / var blitt narret. Julens frelse og fred møter oss på en overraskende måte i dag hvis vi ikke er forberedt. I raseri beordret kongen at alle små guttebarn i Betlehem og omegn skulle drepes.

Dessverre, men når vi fortsatt i vår tid erfarer at herskere i mange land beordrer drap - også på barn - vet vi at det ikke er ukjent for Gud. Til den brutale virkeligheten valgte han å komme. Den gang – og i dag.

Overgangen fra 1. til 2.juledag kan oppleves som voldsom og uforståelig. Den røde fargen er som en strime av blod som renner gjennom julens glede. Det er en enorm kontrast mellom det stemningsfulle og glade juleevangeliet og de dramatiske tekstene om martyrium og forfølgelse. Men det som skjedde julenatt, var neppe så romantisk som vi gjør det til. Gud valgte å komme til vår verden – til oss – og dele våre livsvilkår.

Han som var Messias og kongenes konge, ble født i en stall, fordi det ikke var plass i herberget. Han fikk oppleve motstand og forfølgelse. Maria og Josef måtte flykte til Egypt med den nyfødte, fordi kong Herodes sto ham etter livet.

Denne 2.juledagen åpner vi oss for ropet fra alle mødre som gråter over sine barn. Vi ber og vi håper at det må være en trøst i at Jesus-barnet og familien hans ble forfulgt og måtte flykte. Gud har vært flyktning og kjent det på kroppen.

Den gang flyktet den første lille «kristne» familie TIL Egypt. I vår tid flykter kristne FRA Egypt. I vår tid drepes hvert år mange tusen kristne fordi de bekjenner sin kristne tro. I dag, på 2.juledag er vi samlet til gudstjeneste for å løfte denne smerten frem for Gud. Vi er her for å be, hente velsignelse og mot til å leve og kjempe videre.

Det tok 3-400 år før den kristne kirke begynte å feire jul til minne om Jesu fødsel. I kirkens første tid var det mer vanlig å markere et kristent menneskes dødsdag enn dets fødselsdag. De første kristne fant større grunn til å feire den dagen da et kristent menneske gikk inn i evigheten og ble "forfremmet til herligheten".

Så, lenge før noen fant på å feire jul til minne om Jesu fødsel, har kirken markert 26.desember som martyrdag. Derfor bærer denne 2.juledag også navnet Stefanusdagen, etter kirkens første martyr som ble steinet i hjel.

«Martyrenes blod er kirkens såkorn,» sa kirkefader Tertullian allerede 150 år etter at Stefanus ble martyr. Martyr betyr vitne. Det å vitne, å avlegge

vitnesbyrd, var et juridisk uttrykk, en vitneforklaring. Vitnene skulle fortelle sannheten. I ytterste konsekvens er vitnesbyrdet om Kristus et vitnesbyrd i blod. Dette har vært en visshet hos Jesu etterfølgere siden begynnelsen. Det var ikke til idyllen Gud lot seg føde, men det var til virkelighetens verden. Den virkeligheten som også er vår i verden i dag.

Det kan være ganske voldsomt midt i julehyggen – samtidig som det stadig er skremmende aktuelt. I flere år – og i mange land - har det vært tragiske og brutale angrep på kristne minoriteter i forbindelse med feiringen av julehøytiden. Midt i julegleden, lysene og englesangen kom hat, blod og drap. Så kontrastfylt er livet og virkeligheten – og så kontrastfylt er livet. Vi vet det av egen erfaring. Sorg og glede om hverandre, liv og død. I går; englesang og i dag uhyggelige «Ramaskrik».

2.juledag tar på alvor våre menneskelige erfaringer. Og det store tankekorset for meg, er at kirkehistorien så tydelig viser at vitnesbyrdet om Gud; troen på Jesus som Guds sønn og vår frelser, har blitt sterkest i motgang og ikke i medgang. Det er under ytre motstand troen har vokst sterkest. De første 300 årene av kirkens historie er kjennetegnet av forfølgelse. Men nettopp i disse 300 årene vokste Kristi kirke enormt fordi troende mennesker vitnet om sin Herre og Frelser på tross av at de visste at korsfestelse, halshugging eller brenning ventet dem. Gud har bygget sin kirke gjennom vitnesbyrdet om seg selv; om sin kraft og herlighet fra mennesker som midt i det vanskelige livet har erfart ham selv - slik han er. Eksemplene fra vår egen tid er mange.

Jesu familie flyktet til Egypt. I dag er det mange som flykter fra Egypt. Da vi hadde besøk av biskop Thomas fra Egypt, spurte jeg om hva vi kan gjøre for å støtte dem. Han svarte: «Snakk om oss. Ikke glem oss.» og «Be for oss! Be om at vi må få mot å styrke til å bevare troen på Jesus Kristus.»

Det er ikke ofte jeg er på kino. En av filmene som har gjort et sterkt inntrykk på meg, handlet om noen kristne munkere i Algerie. Munkene valgte å bli værende i klosteret i den muslimske landsbyen, selv om den politiske situasjonen blir stadig mer truende. Muslimske ekstremister tar livet av både kristne og moderate muslimer. Flere av munkene er redde, men de opplever å ha et kall fra Gud til å bli trofast værende og tjene landsbyens folk, selv om det til slutt koster dem livet. De blir et gripende vitnesbyrd om tro, kjærlighet og mot – fordi de vet hva og hvem de tror på, og er tro mot det.

Andre opplever kall fra Gud til å flykte for å berge livet. «Da de var dratt bort, viste Herrens engel seg for Josef i en drøm og sa: «Stå opp, ta med deg barnet og barnets mor og flykt til Egypt, og bli der til jeg sier fra! For Herodes kommer til å lete etter barnet for å drepe det.» Han sto da opp, tok barnet og moren med seg og dro samme natt av sted til Egypt. Der ble han til Herodes var død.» , leste vi fra bibelen i dag.

Jesu familie flyktet for å berge livet, og det er det mange som har gjort denne julen også. Det er mange som gjør det nå i dag. Noen av dere som er her har måttet flykte for å berge livet. Hvor veien går videre vet dere ikke. Jeg vet dere tenker på dem dere har forlatt, stedet dere har flyktet fra og er redde og usikre på hva fremtiden kan gi dere. Jeg vet ikke.

Det jeg vet, er at vi ikke skal glemme dere, men fortsette å snakke om dere, bry oss om dere og be for dere. Be om at dere må få kraft og styrke til å bevare håpet og troen.

Når vi lever i troen på Jesus, følger vi i spor han har gått opp for oss. Hvor disse sporene underveis vil lede hver enkelt av oss, vet vi ikke. Vi vet bare hvor de ender til slutt:

"For så høyt har Gud elsket verden, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortaapt, men ha evig liv."

ÆRE VÆRE FADEREN OG SØNNEN OG DEN HELLEGE ÅND, SOM VAR, ER OG BLIR, EN SANN GUD FRA EVIGHET OG TIL EVIGHET. AMEN.

Noen kommentarer til teksten

- Etter at jeg fikk preke over denne teksten, har jeg fått reise til Egypt og til Kairo. Noe av det sterkeste jeg bærer med meg derfra, er hvor dedikerte de kristne var. Trygge i troen. Sterkt knyttet til denne fortellingen om at Jesus selv hadde – den hellige familie – hadde fått beskyttelse i deres land og berget livet. De hadde igjen – ikke bare i GT – fått en sentral rolle i det at Guds profetier og Guds frelsesplan skulle gå i oppfyllelse. Barna med små kors tatovert på innsiden av håndleddet sa alt om deres sterke, kristne identitet i en tid og i et land hvor kristne ikke har det enkelt.
- Ifølge det jødiske håp, var det i Betlehem i Judea at Messias skulle bli født. Se Mika 5,1.
- Da Herodes fikk kunnskap om at han var født, beordrer han massakren i Betlehem for å sikre seg at Jesus ikke får vokse opp og bli en trussel for hans egen makt.

- «Ramaskrik» er et uttrykk mange bruker, men kanskje uten å kjenne bakgrunnen? Se også Jeremia 31,15 som siteres – og oppfylles – i Mt.2,18
- Josef varsles i en drøm. Engelen er direkte om mordplanene til Herodes.
- Flukten til Egypt og oppholdet der, har gjennom århundrene gitt styrke og identitet til de kristne i Egypt.
- At Gud skulle kalle sin Sønn fra Egypt, finner vi i Hosea 11,1. Dette var opprinnelig sagt om Israel som ble kalt ut fra Egypt og til det landet Gud hadde gitt dem. Matteus visste det, men oppfattet det som en profeti om Jesus. Når det handler om Israel, handler det også om Messias; om Guds Sønn.
- Når Herodes dør, blir riket delt mellom de tre sønnene hans. Igjen blir Josef varslet av engel i en drøm. På samme måte som Josef og hans familie ble ført til Egypt, blir de ført tilbake derfra.
- Josef velger å dra nordover i landet, til Nasaret; «Slik skulle det ordet oppfylles som er talt gjennom profetene, at han skulle kalles nasareer.» (Mt.2,23) Det viser til en annen kilde enn vår bibel og kan være en kristen skriftlærdom av rabbinsk art som var opptatt med tolkningen av den hebraiske teksten.
- Nasareer kan også bety å innvie seg til tjeneste for Gud.
- Denne fortellingen viser hvordan den jordiske kongemakten forsøker å hindre Gud i å gjennomføre sin vilje gjennom å prøve å ta livet Guds Sønn. Samtidig vises det til at alt – også de forferdelige barnedrapene – er en oppfyllelse av profetordene.
- Siden det bare er Matteus som forteller dette, er det reist spørsmål om det er historisk. Alt vi får lese om Herodes, stemmer godt med andre historiske kilder. Han var ikke rettmessig arving til Israels trone, så han er veldig mistenksom og forsøker hele tiden å ta livet av folk som han tror vil frarøve ham kongemakten. Han drepte mange skriftlærde, prester og jøder generelt i tillegg til sin kone og nærmeste familie.
- Vi finner flere fortellinger om den mektige herskeren som forsøker å drepe kongsbarnet; både med Farao og Moses samt i annen litteratur.
- Betydningen av – og erfaringen med - Gud som kommuniserer gjennom drømmer.
- Matteus sitt hovedbudskap er at Jesus er Messias, den levende Guds Sønn. Se også Mt.16.
- Det nyfødte barnet stod under Guds beskyttelse. Herodes står som herskeren i denne verden, men han klarer ikke å hindre at Gud fører det lille barnet til den kongemakt Gud selv vil gi sin egen sønn.